

Ю. Б. Малієнко,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
відділу суспільствознавчої освіти
(Інститут педагогіки НАПН України, м. Київ)
e-mail: j-b-m@ukr.net

Методичний кейс «Читання з розумінням» у змісті інтегрованого курсу «Досліджуємо історію і суспільство. 5–6 класи» (авторський колектив Пометун О. І.)

Сучасні інформаційні виклики потребують формування мобільного, компетентного читача/читачки. Недарма перелік наскрізних для всіх ключових компетентностей умінь Державного стандарту базової середньої освіти (2020) починається з читання з розумінням, що має засадничий характер для всіх інших навчально-пізнавальних дій.

У науково-методичній літературі поняття читання з розумінням синонімізується з читацькою грамотністю та критичним читанням. Така освітня традиція свідчить про багатозначність вихідної дефініції. Така ж полісемантичність характерна і для методики кейсів. У контексті нашого дослідження кейс – це методичний ресурс, який формує особистий, навчальний, культурний і соціальний досвід дитини.

Традиційно *читання* визначають як вид мовленнєвої діяльності, у процесі якої читач шукає, знаходить, здобуває з друкованого чи електронного тексту різноманітну інформацію, опрацьовує, осмислює, переробляє її й використовує для вирішення життєвих проблем [1: 97].

Наскрізне уміння читати з розумінням передбачає здатність до емоційного, інтелектуального, естетичного сприймання і усвідомлення прочитаного, розуміння інформації, записаної (переданої) у різний спосіб або відтвореної технічними пристроями, що охоплює, зокрема, уміння виявляти приховану і очевидну інформацію, висловлювати припущення, доводити надійність аргументів, підкріплюючи власні висновки фактами та цитатами з тексту, висловлювати ідеї, пов'язані з розумінням тексту після його аналізу і добору контраргументів [2].

Згідно з Концепцією Нової української школи предмети і курси 5–6 класів належать до адаптаційного циклу базової середньої освіти. Для репрезентації специфіки адаптаційного періоду ми обрали модельну навчальну програму та підручник інтегрованого курсу «Досліджуємо історію і суспільство. 5–6 класи» (авторський колектив Пометун О. І.) [3; 4].

Модельна навчальна програма зазначеного курсу визначає принципи відбору змісту та стилістичні особливості його подачі: історичні події та явища, життєдіяльність людей, суспільний устрій та відносини досліджуються учнями фрагментарно, скорочено, основна увага зосереджується на формуванні в учнів початкових уявлень про минуле й сьогодення, елементарних умінь роботи з різноманітними джерелами. На цьому етапі шкільного життя має відбутись пристосування дитини до нових умов і вимог освітнього середовища, пов'язаних з її переходом із початкової до базової ланки освіти [3].

Розроблений авторками підручника методичний кейс «Читання з розумінням» пропонує учням/ученицям навчальні ситуації, систему компетентнісних завдань, які активізують уміння читати з розумінням, висловлювати власну думку в усній і письмовій формі. Загалом це пошукові/практичні завдання для розвитку критичного та системного мислення. Наведемо окремі типи таких завдань.

- Коментування та аналіз (за запропонованим алгоритмом або з допомогою вчителя) тексту.

- Формулювання запитань до тексту в цілому та поданої в ньому інформації (у межах розділу).

- Розрізнення фактів і суджень у запропонованому тексті/медіатексті.

- Самостійний добір історичних та/або громадянознавчих текстів/джерел для розв'язання завдань з тем розділу за заданими критеріями.

- З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять.

Формування в учнівства наскрізного уміння читати з розумінням має життєвий, пролонгований, практико-орієнтований зміст. У контексті реалізації Державного стандарту базової середньої освіти і запровадження НУШ зазначене уміння набуває системного характеру, є складником будь-якого методичного кейса.

Список використаних джерел та літератури

1. Бондаренко Н. Читацька грамотність українського учнівства: акценти PISA–2018. *Український педагогічний журнал*. 2020. № 2. С. 95–103.

2. Державний стандарт базової середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.04.2023).

3. Пометун О. І., Ремех Т. О., Малієнко Ю. Б., Мороз П. В. Досліджуємо історію і суспільство : 5–6 кл. (інтегрований курс) :

модельна навч. програма для закл. заг. серед. освіти. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/hromadians-ka-ta-istorychna-osvitnia-haluz/> (дата звернення: 19.04.2023).

4. Пометун О. І., Малієнко Ю. Б., Ремех Т. О. Досліджуємо історію і суспільство : підруч. інтегрованого курсу для 5 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ : Освіта, 2022. 176 с.

Т. В. Мастеркова,
викладач кафедри суспільно-
гуманітарних дисциплін
(КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР)
e-mail: tata_master62@ukr.net

Ресурсний підхід в умовах дистанційної взаємодії з педагогічними працівниками

Ресурси можуть бути корисними інструментами в закладі післядипломної педагогічної освіти для розвитку інформаційної компетентності педагогічних працівників, залишаючись важливим засобом отримання післядипломної педагогічної освіти.

Це може бути онлайн-платформа з навчальними матеріалами, електронна бібліотека, форуми для обговорення тем, спільні проєкти з іншими педагогами тощо.

У ст. 54 Закону України «Про освіту» визначено, що «педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники зобов'язані постійно підвищувати свій професійний і загальнокультурний рівні та педагогічну майстерність».

Зазначимо, що створення ресурсів для підтримки педагога в умовах дистанційної післядипломної освіти необхідне для:

- забезпечення професійного саморуху особистості;
- переходу від потенційних можливостей педагога до актуального застосування сукупності технологій, способів, прийомів;
- залучення можливостей зовнішнього впливу як умови активізації й розвитку професійних якостей педагога;
- формування готовності шкільного соціуму відповідати меті і завданням державного замовлення на освіту;
- реалізації шкільних освітньо-виховних програм;
- розширення поля варіативності освіти з метою задоволення освітніх запитів батьків і дітей.

Виокремлюємо серед ресурсів активізації й розвитку професійних якостей педагога зовнішні та внутрішні.

Зовнішні ресурси:

- концепція розвитку освіти в країні;